

Rezime Izvještaja guvernera – Januar-Februar 2016

Ažurirano: 04.04.2016. godine

U Izvještaju guvernera za januar i februar 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru i februaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, na osnovu kvartalnih procjena, godišnji rast BDP-a Crne Gore u 2015. godini iznosi 3,2%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2015. godine u odnosu na isti period 2014. godine, i to 3,0%, 3,7%, 4,2% i 1,4%, respektivno.

Cijene su u februaru 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,4%, dok je godišnja stopa inflacije u februaru iznosila 0,1%.

U prva dva mjeseca 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 15,8%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektorima snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 27,5% i u sektoru vađenja rude i kamena od 37,5%, dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru prerađivačke industrije od 0,4%. Broj dolazaka turista, u februaru 2016. godine, veći je za 5,2%, u odnosu na februar 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 10%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika u 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu veći za 2%, dok je prevoz robe povećan za 3,1%. U istom periodu povećan je broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju za 1,4%, dok je prevoz robe povećan za 20,2%. U željezničkom saobraćaju, u posmatranom periodu, prevoz putnika veći je za 10,2%, dok je prevoz robe veći za 9,4%.

U šumarstvu je u januaru 2016. godine, proizvedeno ukupno 2.845 m³ šumskih sortimenata, što je za 46,9% manje nego u januaru prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u 2015. godini zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 5,8% i rast efektivnih časova rada od 4,7% u odnosu na 2014. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u januaru 2016. godine iznosio je 170.434 lica, što je za 1,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,4% više u odnosu na januar 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u februaru 2016. godine iznosio 42.616 što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 21,2% u odnosu na februar 2016. godine.

Na kraju februara 2016. godine, od 77.584 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.014 ili 19,3% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju februara 2016. godine iznosio 557,2 miliona eura, i bio je za 0,6% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 8,7%.

Koncentracija duga na dan 29.02.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 12,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,2% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.461,6 miliona eura na kraju februara 2016. godine i bila je za 0,3% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti banaka su na kraju februara 2016. godine iznosili 2.375,1 milion eura i ostvarili su pad od 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na februar prethodne godine bili neznatno niži.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,6% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u februaru 2016. godine iznosili 2.615,7 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 0,3%, dok u odnosu na februar 2015. godine bilježe rast od 14%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 779,7 miliona eura ili 29,8%, dok je sektor stanovništva je učestvovao sa 1,443,6 mlrd. eura, ili 55,2%. Ukupan kapital banaka na kraju februara 2016. godine iznosio je 469,2 miliona eura, što je za 0,03% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 4,7% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u februaru iznosili 349,2 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 11,5%, dok u odnosu na februar 2015. godine bilježe pad od 23,8%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju februara 2016. godine iznosili 302,1 milion eura i činili su 12,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,4%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 22,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju februara 2016. godine je iznosila 8,42%, i bila je manja za 0,05 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj februara 2015. godine zabilježila pad od 0,75 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u februaru 2016. godine je iznosila 8,63%, što predstavlja rast od 0,87 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,11 p.p. u odnosu na februar 2015. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,16% na kraju februara 2016. godine i bila je niža za 0,06 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj februara 2015. godine ostvarila pad od 0,56 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 241 milion eura na kraju februara 2016. godine, i bilježi pad od 1,5 miliona eura ili 0,6% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 27,3 miliona eura ili 12,8%. U februaru četiri banke nisu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 43,5%, na računu Centralne banke u inostranstvu 36,7%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 19,8%. Tokom februara 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 4,8 miliona eura u januaru 2016. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,5%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,5%).

U februaru 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,7 miliona eura kroz 389 transakcija. Ostvareni promet bio je 57,9% niži nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 29.02.2016. godine je iznosila 2.934,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,8%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju februara 2016. godine bila 11.622,62 indeksnih poena, bio je niži za 2,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.610,58 i zabilježio je pad od 1,2% na mjesečnom nivou. Index MNSE10 je iznosio 1.011,56 indeksnih poena i bilježi pad od 1,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u februaru 2016. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 12,9 miliona eura ili 0,3% godišnjeg BDP-a, dok je za dva mjeseca 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 34,1 milion eura ili 0,9% godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u februaru 2016. iznosili su 95,7 miliona eura ili 2,5% godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za februar više za 5,2%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u februaru 2015. godine, ostvaren je rast od 10,3%. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2015. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.304,3 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 329,2 miliona eura ili 9% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.975,1 milion eura ili 54% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 58,8% BDP-a.

U 2015. godini, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa platnog bilansa iznosio je 481,9 miliona eura ili 13,2% BDP-a, što je za 8,3% manje u poređenju sa prethodnom godinom. Smanjenje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja suficita na računima usluga i primarnih dohodaka. Prema preliminarnim podacima, u 2015. godini spoljnotrgovinski deficit iznosio je 1,5 milijardi eura ili 40% BDP-a, što je za 6,3% više nego u 2014. godini. Visok nivo uvozne zavisnosti i dalje je evidentan u robnoj razmjeni sa inostranstvom. U 2015. godini ostvaren je pad vrijednosti robnog izvoza za 9%, dok

je zabilježen sporiji rast uvoza od 3,1%. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u januaru 2016. godine iznosio je 8 miliona eura, što predstavlja smanjenje od 66,7% u odnosu na januar prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u januaru i februaru.

U januaru i februaru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastancima sa predstavnicima ECB-a povodom ocjene Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru (ERP). Na zahtjev šefa RG za poglavlje 9 – Finansijske usluge, održan je pripremni sastanak sa koordinatorima radne grupe povodom održavanja video-konferencije sa predstavnicima EK. Ostvareno je prisustvo na sastanku Upravnog odbora IPA 2013. Ostvareno je prisustvo na uvodnom sastanku sa ekspertom iz Slovenije za oblast implementacije ESA 2010 metodologije u sistemu javnih finansija, održanom u februaru. Na zahtjev MVPEI, ostvareno je učešće na video-konferenciji sa ekspertima EK o otvorenim pitanjima iz Pregovaračke pozicije EK za poglavlje 9 – Finansijske usluge.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.